

พิษณุโลกในสมัยปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้พิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย มีศาลากลางทรงไทยตั้งอยู่ที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ส่วนตัวเมืองหรือย่านการค้าอยู่คนละฟากแม่น้ำกับศาลากลางจังหวัดคืออยู่ฟากตะวันออกของแม่น้ำน่าน รวมทั้งสถานีรถไฟพิษณุโลกก็อยู่ฟากตะวันออกของแม่น้ำน่านเช่นกัน มีสะพานนครสวรรค์เชื่อมสองฝั่งแม่น้ำให้ถึงกัน นอกจากนี้สถานที่ราชการต่าง ๆ ก็อยู่คนละฟากแม่น้ำหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลพระพุทธชินราช ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๖ สถานีอนามัยชั้น ๑ ฯลฯ ตั้งอยู่ทางฟากตะวันออกของแม่น้ำน่านด้วย ส่วนค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ว่าการอำเภอเมืองพิษณุโลก ศาลจังหวัด ที่ดินจังหวัดก็ตั้งอยู่ทางฟากตะวันตกของแม่น้ำน่านทั้งสิ้น

พิษณุโลกในปัจจุบันมีเนื้อที่ ๙๖๕๙ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๘ ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศ และใหญ่กว่ากรุงเทพฯ ประมาณ ๘ เท่า มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน ๒ สาย คือแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม ภูมิประเทศทางตะวันออกส่วนมากเป็นภูเขาและป่าไม้มีที่ราบน้อย คือในท้องที่อำเภอนครไทย กิ่งอำเภอชาติตระการและอำเภอวังทองบางส่วนนอกนั้นเป็นที่ราบลุ่มทั่วไป คือในลุ่มแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ จดจังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศใต้ จดจังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันออก จดจังหวัดเลยและจังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตก จดจังหวัดกำแพงเพชรและสุโขทัย

จำนวนพลเมืองที่สำรวจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ มีพลเมือง ๔๙๖,๐๙๖ คน เป็นชาย ๒๔๙,๓๑๙ คน เป็นหญิง ๒๔๖,๗๗๗ คน มากกว่าที่สำรวจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ถึง ๒๙,๔๖๔ คน คือที่สำรวจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ นั้น มีพลเมือง ๔๖๗,๖๓๒ คน และก่อนหน้านั้นคือ พ.ศ. ๒๕๐๓ สำรวจพลเมืองได้เพียง ๓๕๑,๖๔๒ คน อาจกล่าวได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ความหนาแน่นของพลเมืองในเนื้อที่ ๑ กิโลเมตร เฉลี่ยมีคนอยู่ ๓๖ คน

เท่านั้น แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ความหนาแน่นของพลในเนื้อที่ ๑ กิโลเมตร เฉลี่ยมีคนอยู่ถึง ๕๑ คน ส่วนในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ (ขณะที่เขียนหนังสือนี้) เข้าใจว่าคงจะเพิ่มขึ้นมากกว่านี้ด้วย

การอาชีพของพลเมือง ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นสำคัญเพราะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ทำนาถึง ๘๖๓,๘๒๔ ไร่ รองลงมาคือทำไร่ ซึ่งมีเนื้อที่ทำไร่ถึง ๔๒๒,๔๗๖ ไร่ นอกจากนี้ก็มีอาชีพการประมงคือจับสัตว์น้ำ การทำป่าไม้และหาของป่า เป็นต้น พิชณโลกในปัจจุบันเป็นที่รวมของหน่วยทหารและการปกครองหลายแห่ง เช่นเป็นที่ตั้งของกองทัพภาคที่ ๓ กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๖ สำนักงานผู้ตรวจการศึกษาศึกษา ๗ คลังเขต สรรพสามิตเขต เรือนจำเขต สัตวแพทย์เขต อัยการเขต ป่าไม้เขต นายช่างเขตการทาง การไฟฟ้าเขต และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จึงเห็นได้ว่า พิชณโลกในปัจจุบันก็ยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางด้านการบริหารอยู่ ถึงแม้ว่าไม่ได้เป็นมณฑลเหมือนสมัยก่อน หรือไม่ได้เป็นเมืองลูกหลวง หรือเมืองหลวงของไทยเหมือนสมัยโบราณก็ตาม นอกจากนั้นพิชณโลกยังมีสถานการศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ ๑ แห่ง คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิชณโลก มีสถานการศึกษาระดับวิทยาลัยอยู่ ๒ แห่ง คือ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม และโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ เป็นต้น

การปกครองของพิชณโลกในปัจจุบัน ได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ กับอีก ๑ กิ่งอำเภอ และแบ่งย่อยออกไปอีกเป็นตำบล ๖๖ ตำบล ๕๕๖ หมู่บ้าน ๑ เทศบาล ๙ สุขาภิบาล และ ๑ องค์การบริหารตำบล

สำหรับการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ กับอีก ๑ กิ่งอำเภอนั้น คือ

๑. อำเภอเมืองพิชณโลก
๒. อำเภอวังทอง
๓. อำเภอพรหมพิราม
๔. อำเภอบางระกำ
๕. อำเภอบางกระทุ่ม
๖. อำเภอนครไทย

๗. อำเภอวัดโบสถ์

๘. กิ่งอำเภอชาติตระการ

การเดินทางไปจังหวัดพิษณุโลกในปัจจุบันนี้มีทั้งทางรถไฟ ทางรถยนต์ และทางอากาศ สำหรับทางรถไฟนั้น มีทางรถไฟสายเหนือผ่านอำเภอบางกระทุ่ม อำเภอเมืองพิษณุโลก และอำเภอพรหมพิราม ระยะทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงพิษณุโลก ๓๘๕ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๗-๘ ชั่วโมง สำหรับทางรถยนต์นั้นมีถนนสายใหม่จากกรุงเทพฯ ถึงเพชรบูรณ์และหล่มสัก ซึ่งเป็นถนนชั้นหนึ่งของประเทศไทยอีกสายหนึ่ง และจากหล่มสักถึงพิษณุโลกก็มีถนนชั้นหนึ่งอีกเช่นกัน ถ้าหากจะเดินทางโดยรถยนต์จากกรุงเทพฯ ถึงพิษณุโลกก็สะดวกสบายมาก ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๖ ชั่วโมงเท่านั้น และถ้าหากถนนสายใหม่อีกสายหนึ่ง ซึ่งตัดจากถนนสายสระบุรี-เพชรบูรณ์ ที่วังชมภูไปยังอำเภอวังทองเสรีจสมบูรณ์ ก็จะย่นระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงพิษณุโลกได้มาก อาจจะใช้เวลาเดินทางราว ๕ ชั่วโมงเท่านั้น ส่วนการเดินทางโดยเครื่องบินนั้น มีเครื่องบินบริษัทเดินอากาศไทย จากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่ แวะลงทุกวัน ดังนั้นการเดินทางไปพิษณุโลกจึงสะดวกสบายมาก และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก สำหรับจากพิษณุโลกจะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น สุโขทัย ตาก กำแพงเพชรก็มีถนนติดต่อกันได้สะดวกเช่นกัน *